

CENTELLES, CAMPAMENT DE PAU

Programa de Cultura de Pau i la Noviolència

Centelles, gener de 2017

**Ajuntament
de Centelles**

**Les mans ben obertes
i ajudar qui ve fugint de la guerra,
fugint del dolor i de la pobresa.
Si tu fossis nat a la seva terra
la tristesa d'ell podria ser teva.**

Joana Raspall

JUSTIFICACIÓ

Des del Consell de Cooperació i Solidaritat de Centelles, òrgan consultiu de l'Ajuntament, es vol treballar la Cultura de la Pau i la No-violència a nivell de municipi.

Ara ja es compta amb l'experiència de tres anys: l'any 2014 amb el projecte "*Per cada mina una flor*" per denunciar la situació i el mur del Sàhara Occidental; l'any 2015 amb el projecte "*Ponts i no murs entre Israel i Palestina*" que denunciava el mur construït per l'estat d'Israel; i l'any 2016 amb el projecte "*El mur de la Mediterrània*" per conscienciar a la gent de la situació que travessen els refugiats i el complex camí que segueixen buscant un futur.

Volem que a través d'accions d'educació per la pau s'impulsi una reflexió de com treballar per la Pau. Volem parlar de la pau mundial, global i també de la que podem aprendre al dia a dia amb les nostres actituds: quan tenim un conflicte a casa, quan dos veïns no s'entenen o quan dos infants es barallen.

Comissió:

- Cristina Ciudad, Regidora de Cooperació
- David Camps, tècnic cooperació de l'Ajuntament
- Lourdes Tuneu, Cap-Centelles
- Jordi Morera
- Assumpta Falgueras
- Imma Feliu
- Lourdes Fonoyet
- Agnès Capera

CULTURA DE PAU

Perquè cada vegada hi hagi més persones que es comprometin a construir un món sense violència i en pau, volem treballar a través de l'Educació per la Pau, pensant amb que la població tingui cada cop més informació i sigui part activa en la Cultura de Pau, impulsant tots aquells canvis culturals i estructurals que facin possible l'eradicació de la violència com a forma de relació entre persones i pobles.

Proposem promoure la Cultura de Pau i la No-violència, per així substituir una cultura que legitima, quan no magnifica, l'ús de la violència, per una altra, en què el respecte per la dignitat igual de totes les persones.

Si treballem per la desaparició progressiva de la violència estructural tindrem una societat cada cop més integrada i justa, on tothom pugui viure amb dignitat i on la llavor de la violència no trobi terreny per arrelar.

També podríem dir que la pau és conseqüència d'una manera de fer. Resultat d'una cultura, inèdita fins ara, que suscita i afavoreix l'assoliment de fites progressivament humanitzadores en els àmbits personals i col·lectius. Cada avenç que es consolida en el terreny de la justícia, de la llibertat, de la personalització, és un pas en el camí de la pau, cada regressió ens en allunya. Per això diem que la pau no pot ser el resultat feliç d'un episodi històric, sinó el resultat, mai definitiu, d'un procés històric

EDUCACIÓ PER LA PAU

L'educació per la pau educarà paral·lelament per acabar amb tots dos tipus de violència. Per una banda donarà eines per lluitar contra les violències estructurals de forma no violenta. Explicarà, denunciarà i reclamarà acció contra aquestes violències estructurals i, per tant, inclourà les lluites pel desenvolupament o el repartiment just de la riquesa (educació pel desenvolupament), del treball pel medi ambient (educació ambiental), la promoció dels Drets Humans (educació pels Drets Humans), i també el nombrós volum de lluites que hi ha per un món millor: el decreixement, l'emancipació de la dona, la democràcia, etc. Qualsevol acció educativa en un d'aquests àmbits anteriors és també educació per la pau. Molt especialment, si es fa èmfasi en les violències estructurals que fomenten l'ús de la violència en la resolució de conflictes: l'armamentisme, el militarisme, comerç d'armes, l'aprofundiment en el coneixement de guerres concretes, etc.

Per altra banda, l'educació per la pau treballarà contra la violència directa. I ho farà, sobretot, actuant abans que aquesta entri en escena. Com? Ensenyarà a enfrontar-se als conflictes de forma no violenta. Educarem pel conflicte (!). És el que anomenem **Prevenió**. Prevenir l'aparició de la violència, proveint les persones d'eines que les capacitin per a la gestió no violenta de conflictes.

ELS CAMPS DE REFUGIATS

Un camp de refugiats és un campament temporal construït pels governs o les organitzacions no governamentals per rebre refugiats. Segons la Convenció de l'ONU sobre l'Estatut dels Refugiats de 1951, complementada el 1960, un refugiat és aquella persona que té temença fundada de ser perseguida. Aquesta definició és restringida a nivell legal, però en llenguatge corrent es fa servir com a sinònim de qualsevol camp en què les persones que hi viuen han estat desplaçades en contra de la seva voluntat, incloent-hi conjuntament a persones perseguides i aquelles que han estat desplaçades per una catàstrofe natural. Aquests desplaçats ho poden ser a nivell intern d'un estat o desplaçats internacionals quan han d'abandonar el seu país d'origen.

Es tracta d'un espai humanitari artificial, basat en un sistema urbà per un període limitat després d'una o un conflicte social. Les diverses guerres araboisraelianes han dut a la necessitat de construcció de molts campaments de refugiats palestins, alguns dels quals eventualment s'han convertit en poblaments permanents. La persistència de les problemàtiques socials que en va produir l'aparició i la incapacitat dels governs a reubicar els ciutadans en cases podria explicar la perdurabilitat en el temps d'aquesta mena d'establiments humans.

CONCEPTE DE REFUGIAT

Un refugiat (segons defineix a l'article 1A de la Convenció de 28 de juliol de 1951 relativa a l'estatut dels refugiats de les Nacions Unides) és una persona que es troba fora del país d'on n'és originari, o bé on hi resideix habitualment, a causa d'un temor fonamentat de persecució per raons d'ètnia, religió, nacionalitat, pertinença a un grup social o opinions polítiques, i que no pot o no vol reclamar la protecció del seu país per a poder tornar-hi.

CONCEPTE DE MIGRANT

És la persona que entra a un país o regió i que ha nascut o és procedent d'un altre estat o regió. Representa una de les dues opcions o alternatives del terme **migració**, que és aplicat als moviments de persones d'un lloc a altres i aquests desplaçaments comporten un canvi de residència ja sigui temporal o definitiu. Les dues opcions dels moviments migratoris són: **emigració**, que és la sortida de persones d'un país, regió o lloc determinats per dirigir-se a altres diferents i **immigració**, que és l'entrada a un país, regió o lloc determinats procedents d'altres parts, de forma que una emigració comporta una posterior immigració al país o lloc d'arribada.

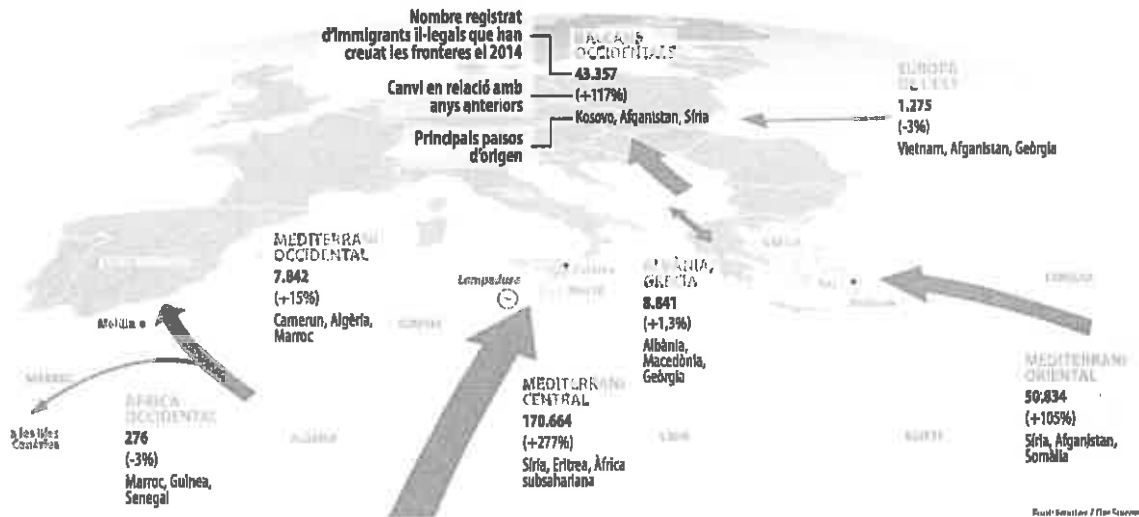

LA CRISI DE REFUGIATS DE 2015

La crisi va sorgir com a conseqüència del creixent nombre de migrants i refugiats que arribaven —o intentaven arribar— als Estats membres de la Unió Europea, a través de la mar Mediterrània i els Balcans, procedents de països d'Àfrica, Orient Mitjà i Àsia del Sud; aquests moviments de població es caracteritzaren per la migració forçada de víctimes per conflictes armats, persecucions o violacions massives dels drets humans, i per l'acció de xarxes delictives de tràfic il·legal i tracta de persones. Entre 2007 i 2011, un gran nombre d'immigrants il·legals procedents de l'Orient Mitjà i Àfrica van travessar la frontera entre Turquia i Grècia, el que va portar a Grècia i a l'Agència Europea de Protecció de Fronteres —Frontex— a millorar els controls fronterers. El 2012, afluència d'immigrants a Grècia per terra va disminuir el 95% després de la construcció d'una tanca a la zona de la frontera entre Grècia i Turquia que no segueix el curs del riu Maritsa. El 2015, Bulgària, va ampliar la tanca a la frontera amb Turquia, per evitar els fluxos migratoris a causa de, principalment, la Guerra civil siriana. El setembre de 2015, el govern d'Hongria va anunciar la finalització d'una tanca a la frontera amb Sèrbia, en un intent per detenir el flux d'immigrants i declarava delictes entrar a les seves fronteres; Àustria i Alemanya van donar entrada als milers de refugiats que ja no podien accedir al país.

Buscant asil a Europa

Rutes migratòries a Europa, per terra i per mar.
No s'hi inclouen les rutes aèries.

El problema es va aguditzar per la tragèdia que visqueren milers de migrants en posar les seves vides en perill en creuar la Mediterrània, a bord d'embarcacions precàries i vaixells amb limitades condicions tècniques o excés de persones a bord. A l'abril de 2015, almenys cinc embarcacions que transportaven gairebé dos mil migrants a Europa, es van enfonsar, amb una xifra de morts de més de 1200 persones; l'incident amb majors víctimes va ser un naufragi el 19 d'abril en aigües del canal de Sicília. Aquests naufragis es varen donar dins un context de conflictes en curs a diversos països del nord d'Àfrica i de l'Orient Mitjà, així com la negativa de diversos governs de la Unió Europea per finançar l'Operació Mare Nostrum, un programa humanitari i de rescat organitzat pel govern italià, que va ser substituït al novembre de 2014 per l'Operació Tritó de l'agència europea Frontex. El 23 d'abril de 2015, els governs de la UE van acordar triplicar els fons per a les operacions de la patrulla fronterera a la Mediterrània, per tal d'igualar les capacitats prèvies de l'Operació Mare Nostrum, però Amnistia Internacional va criticar immediatament la decisió de la UE, per «no ampliar l'àrea operativa de Tritó» a la zona prèviament coberta per Mare Nostrum; a continuació, la Unió Europea va decidir engegar una nova missió militar amb seu a Roma anomenada l'operació naval (EUNAVFOR Med).

ELS REFUGIATS I EL DRET A L'HOSPITALITAT

(Vicenç Fisas, Director de l'Escola de Cultura de Pau, Universitat Autònoma de Barcelona. dimecres, 2 de setembre de 2015)

El drama dels milers de refugiats que fugen dels conflictes armats de Síria, l'Afganistan, l'Iraq i Líbia, a més d'Eritrea i Somàlia, està provocant un dels èxodes més importants de les últimes dècades. Només aquest any, 265.000 persones han arribat a Europa per la Mediterrània, i és Grècia el país més afectat pel que fa a l'arribada massiva de refugiats (158.000 persones fins ara), seguida d'Itàlia (104.000). Aquest èxode es diferencia d'altres per la simultaneïtat temporal de la fugida i la diversitat de procedències. Els refugiats no volen instal·lar-se definitivament en un país veí, perquè saben que les seves ciutats han quedat arrasades, les guerres van a pitjor, han hagut de fugir amb el que portaven a sobre, sense res més, i no tenen cap futur acollits per a tota la vida en una tenda de campanya proporcionada per l'ACNUR. Per això han decidit iniciar un llarguíssim viatge, fins a Europa Occidental, entenent que és l'única possibilitat que, almenys els més petits, puguin tenir un futur amb un mínim de dignitat. Els més grans, crec, en tenen prou no patint més la guerra que s'ha desfermat i descontrolat en els seus països d'origen, particularment a Síria.

No estem parlant d'una prospectiva ni d'un joc de simulació, sinó d'un desafiament i una interpel·lació urgent als governs i a la ciutadania d'una part de la Unió Europea, que hem de decidir, ja, si continuem mirant cap a una altra banda. I ho hem de decidir mentre, diàriament, els reporters de la televisió fan el seguiment de l'avanç d'aquesta multitud de desesperats, sense maletes ni matalassos, només amb el que porten a sobre, que a manera de pelegrinatge caminen i caminen, desafien guàrdies fronterers, filats i gasos lacrimògens, i queden a la mercè de la bona voluntat final dels governs d'aquells països que configuren la seva llarga ruta fins a un més que incert destí final. Aquest escenari dramàtic no estava previst, ni en les polítiques exteriors ni en el repartiment dels pressupostos de l'estat de cap país europeu, ni en els primers països d'acollida (Turquia, Grècia, Itàlia) ni en les destinacions finals on vol arribar aquesta multitud. Es tracta d'una humanitat errant, desesperada i esperançada alhora, que es resisteix a morir i que suplica una

acollida misericordiosa en una Europa que presumeix de civilitzada però que no acaba d'assumir la seva responsabilitat pel que fa al dret i al deure d'hospitalitat, especialment quan es tracta de gent refugiada. A més, és desesperant comprovar que Rússia, la fidel aliada del tirà de Síria i corresponsable de tot el que passa en aquest país -entre altres coses, a causa de la venda de bombes al govern sirià, al qual no li han tremolat les mans a l'hora de massacrar els seus ciutadans-, no hagi dit absolutament res en la línia d'acollir un nombre significatiu de refugiats.

Davant la dificultat que un sol país, Grècia -immers, a més, en una profunda crisi econòmica i política-, hagi de fer-se càrrec en primera instància d'un nombre tan elevat de persones, els països membres de la UE, després de molts mesos d'inactivitat, van prendre la decisió inicial de repartir-se un

contingent d'un màxim de 40.000 persones d'aquest flux, és a dir, el 15%. El 85% restant, que es podreixi o s'evapori, o que el papa Francesc els instal·li a la plaça de Sant Pere i els reconforti. I el més dramàtic és que un ampli grup de governs de la UE, entre els quals hi ha el d'Espanya, s'han negat al repartiment per quotes d'aquest 15%, al·legant diversos motius, la majoria econòmics. Han oblidat del tot el que són la solidaritat, el deure d'hospitalitat i l'alleujament del patiment d'aquelles famílies que han hagut d'abandonar els seus països davant l'amenaça de la mort.

La UE té 507 milions d'habitants. Repartir-se a parts iguals aquells 40.000 refugiats, el 15% esmentat del total, suposa menys d'una deumil·lèsima part de la seva població. A Espanya li tocarien, per exemple, uns 4.600 refugiats, només un 3% dels refugiats que han arribat a Grècia aquest any. A un municipi de 10.000 habitants li tocaria acollir una sola persona. A un gran municipi d'un milió d'habitants, 100 persones. ¿Realment no som capaços d'acollir aquestes famílies desesperades, en una proporció com la que assenyalo? Si és així, hem perdut el sentit de la dignitat i ens estem deshumanitzant. Si, en canvi, estem disposats a acollir aquestes persones, com acaba de proposar l'alcalde de Barcelona, Ada Colau, diguem-ho alt als nostres governants i comencem a gestionar la seva vinguda a les nostres terres. Fem-ho encara que sigui per compassió, si és que ja hem perdut el sentit d'hospitalitat cap als que fugen de les maleïdes guerres que no hem sabut evitar o frenar. És urgent.

NOMBRE DE REFUGIATS

El 2016 començarà amb 60 milions de refugiats que han hagut d'abandonar el seu país o bé de desplaçats interns dins les seves fronteres.

Les dades s'han disparat des del 2005, quan es comptabilitzaven 19,4 milions de refugiats al món. A principis de 2015 eren poc més de 50 milions. Aquestes són les tres principals nacionalitats d'origen:

Síria: amb 11,7 milions de desplaçats (cinc milions fora del país) és la principal font de refugiats del planeta. La meitat de la població del país ha hagut de marxar de casa a causa del conflicte que va esclatar arran de la repressió del règim de Baixar al-Assad contra la revolta popular que va començar el març del 2011, en el marc de l'onada de canvi al món àrab. La situació és tan greu que l'ACNUR reconeix automàticament la condició de refugiats a qualsevol persona procedent de Síria, sense que hagi d'acreditar ser víctima d'una persecució individual o com a membre d'un col·lectiu determinat.

Colòmbia: Els combats entre l'exèrcit, les FARC i diversos grups paramilitars han causat més de 220.000 morts i 6,5 milions de desplaçats, la majoria, dins del país.

L'Iraq: El conflicte en què va degenerar la invasió nord-americana del país, que va acabar amb la imposició d'un govern corrupte i sectari i una violència continuada (a la qual s'ha sumat des del 2014 el fenomen de l'Estat Islàmic) han deixat 4,1 milions de desplaçats, dels quals 1,5 dins del país.

L'augment exponencial del nombre de refugiats al món respon a la multiplicació de les guerres, l'ACNUR n'assenyala 14 que han esclatat els últims 15 anys.

Cada dia, una mitjana de 23.000 persones és obligada a fugir de casa. La guerra segueix sent la causa principal del desplaçament forçat al món.

PROPOSTA D'ACTUACIONS I TEMPORALITZACIÓ:

1. Explicar la proposta a entitats, grups, etc. i convidar-los a participar-hi.
2. Presentació del programa 2017 amb un cine-fòrum sobre la Crisi humanitària de les persones refugiades.
3. Acte principal el dia 20 de maig al matí, coincidint amb la Festa de la Cooperació a la tarda, "muntant un camp de refugiats" a la plaça Major.
4. Gravació d'un mannequin Challenge a la plaça simbolitzant la paralització del temps en els camps de refugiats i per les persones refugiades.
5. Projectió del mannequin Challenge per a tota la població i enviament d'una carta-denúncia als governs i institucions.

TEMPORALITZACIÓ:

Activitat	Data
Presentació projecte 2017	Divendres 5 de maig
Dinamització-sensibilització població	Abril i maig
Acte principal	20 de maig
Projectió mannequin challenge	Data a concretar

ALTRES ACCIONS I PROPOSTES D'EDUCACIÓ PER LA PAU I DE SENSIBILITZACIÓ DE FUNDACIÓ PER LA PAU (FUNDIPAU):

1. Dia Escolar de la Noviolència i la Pau (DENIP)

Cada any, FundiPau promou el Dia Escolar de la Noviolència i la Pau (DENIP). Proposem una activitat concreta i la creació d'un mapa entre tots els centres educatius que han celebrat el DENIP. Els centres poden posar-hi un senyal amb el títol de l'activitat que han fet i enllaçar-hi fotos, vídeos, articles, etc. que tinguin penjats a la plana web del seu centre.

El mapa ens permet:

- Veure, d'un cop d'ull, la quantitat d'activitats que es fan a casa nostra pel DENIP.
- Crear un arxiu històric per saber què han fet altres centres i agafar idees de cara posteriors edicions.

A més d'oferir el Mapa DENIP, FundiPau proposa cada any una activitat possible de fer a escoles i instituts que ajudi al treball d'educació per la pau al voltant del DENIP.

2. Tallers d'educació per la pau

FundiPau duu a terme tallers d'educació per la pau adreçats a infants, joves i adults. Els fem a escoles, instituts, centres cívics i culturals, universitats, etc.

Proposta per primària:

Trencaclosques per la pau. Un taller adreçat als infants, que ajuda a reflexionar sobre les actituds pròpies de la cultura de pau i de la cultura de la violència.

Grups: fins a 30 persones, a partir de 8 anys.

Durada: 1 hora aproximadament

Resum: Es tracta de la creació conjunta d'un trencaclosques gegant partint d'una dinàmica amb condicions. El trencaclosques acabat ens fa reflexionar sobre què ens ajuda a la pau i que fomenta l'aparició de la violència.

Continguts: Cooperació i treball en equip. Autoconeixement. Cultura de pau i cultura de violència.

Proposta per secundària i grups a partir de 12 anys:

3 tallers: un procés d'aprenentatge. La proposta és fer 3 tallers d'una hora i mitja cadascun, en grups de 15 a 20 persones com a màxim. S'acostumen a fer amb una setmana de diferència.

Objectiu del taller: superar la violència. Ensenyar com l'ús de la violència no és mai una via de solució dels conflictes, i com es poden aprendre altres

maneres de gestionar-los i superar-los amb la confiança, el diàleg i la cooperació.

3. 21 pel·lícules de pau

21 pel·lícules adequades per a treballar temes relacionats amb la cultura de pau. La idea és facilitar la preparació de cinefòrums, cicles de cinema i pau, i altres iniciatives per l'estil dutes a terme per centres educatius, espais culturals, associacions, cine-clubs, etc. Aquestes pel·lícules, en general, són fàcils de trobar en Centres de Recursos Pedagògics o en biblioteques.

Com podreu comprovar, us les classifiquem per temàtiques, per facilitar-ne la tria.

Crítica i anàlisi de la violència:

Haz lo que debes, d'Spike Lee. 1989

El Bola, d'Achero Mañas. 2000

South Park: más grande, más largo y sin cortes, de Trey Parker. 1999

Conflictes armats (i oblidats):

En tierra de nadie, de Danis Tanovic. 2001

Hotel Rwanda, de Terry George i Keir Pearson. 2004

La chaqueta metálica, d'Stanley Kubrick. 1987

El descontrol de les armes:

El señor de la guerra, d'Andrew Niccol. 2005

Trece días, de Roger Donaldson. 2000

Hiroshima, de Mori Nakazawa. 1983

Fer front a la militarització:

Nacido el cuatro de julio, d'Oliver Stone. 1989

Escuela de genios, de Martha Coolidge. 1985

Europa Europa, d'Agnieszka Holland. 1990

Prevenir l'aparició del terrorisme:

World Trade Center, d'Oliver Stone. 2006

Paradise Now, de Hany Abu-Assad. 2005

En el nombre del padre, de Jim Sheridan. 1993

La noviolència és el camí:

Gandhi, de Richard Attenborough. 1982

The boxer, de Jim Sheridan. 1997

Los edukadores, de Hans Weingartner. 2005

Construir una cultura de pau:

Oriente es Oriente, de Damien O'Donell. 1999

Ciudad de Dios, de Fernando Meirelles i Kátia Lund. 2002

La vida secreta de las palabras, d'Isabel Coixet. 2005

Càpsules de pau: inclou material educatiu

Persones d'arreu del món responen aquesta pregunta posant-la en relació amb l'experiència viscuda en països en conflicte o amb el seu compromís contra la guerra i per construir la pau

<http://capsulesdepau.com/>

Institut Català internacional per la Pau – Generalitat de Catalunya
(inclou material educatiu)

<http://icip.gencat.cat/ca/formaci/>